ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)
18 december 1986 *

In zaak 426/85,

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur R. Baeyens als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij G. Kremlis, lid van haar juridische dienst, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verzoekster,

tegen

J. Zoubek, journalist, te Brussel, vertegenwoordigd door L.-Ph. Crochon, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij Discount Bank SA, 18, boulevard Royal,

verweerder,

betreffende een geschil wegens niet-uitvoering van een tussen partijen gesloten overeenkomst,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: F. Schockweiler, kamerpresident, G. Bosco en R. Joliet, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 13 november 1986,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 13 november 1986,

* Procestaal: Frans.

het navolgende

ARREST

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 20 december 1985, heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen het Hof krachtens een arbitragebeding in de zin van artikel 42 EGKS-Verdrag, 181 EEG-Verdrag en 153 EGA-Verdrag verzocht vast te stellen, dat de onderzoekovereenkomst die zij heeft gesloten met Jan Zoubek, journalist te Brussel, is ontbonden, en deze laatste te veroordelen haar het hem op 7 januari 1972 verstrekte voorschot van 33 000 BFR terug te betalen, vermeerderd met de wettelijke rente sedert de datum van de betaling op de voet van het in België geldende percentage.

2 Met een beroep op het bestaan van een overeenkomst met de Commissie, krachtens welke hij haar bij wege van betaling van die 33 000 BFR tijdschriften ter waarde van 65 000 BFR zou hebben geleverd, heeft Zoubek bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 27 januari 1986, een vordering in reconventie ingesteld, waarbij hij het Hof verzoekt, voor recht te verklaren dat de schuldvordering van de Commissie en zijn eigen schuldvordering ten belope van 33 000 BFR worden gecompenseerd, en de Commissie te veroordelen hem het resterende bedrag van 32 000 BFR te betalen, vermeerderd met de wettelijke rente sedert de dag van de neerlegging van het verzoekschrift.

3 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten, het procesverloop en de middelen en argumenten van partijen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen uit het dossier worden hierna slechts weergegeven, voor zover dit noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

De hoofdvordering

4 Wanneer bij het Hof een geschil krachtens een arbitragebeding aanhangig is gemaakt, dient het het geschil te beslechten op basis van het nationale materiële recht dat op de overeenkomst van toepassing is, in dit geval het Belgisch recht dat deze overeenkomst ingevolge haar artikel 8, sub 2, beheerst.

5 De Commissie verzoekt het Hof om te beginnen, vast te stellen dat de overeenkomst krachtens artikel 7 is ontbonden, en vervolgens, verweerder te veroordelen tot terugbetaling van het als voorschot betaalde bedrag van 33 000 BFR samen met de wettelijke rente sedert de dag van betaling van het voorschot.

6 Artikel 7 van de overeenkomst, krachtens hetwelk de Commissie de overeenkomst kan ontbinden wanneer de wederpartij de overeenkomst niet of onjuist ten uitvoer brengt, na hem bij aangetekende brief in gebreke te hebben gesteld, moet worden aangemerkt als een uitdrukkelijke ontbindende voorwaarde, volgens welke een partij, als sanctie voor de onjuiste uitvoering van de verplichtingen door de wederpartij, zonder tussenkomst van de rechter de overeenkomst kan ontbinden.

7 Nadat de Commissie verweerder bij aangetekende brief van 27 oktober 1972 overeenkomstig artikel 7 van de overeenkomst en in de daartoe voorziene vorm in gebreke had gesteld, heeft zij bij aangetekende brief van 21 december 1972 geldig de ontbinding van de overeenkomst teweeggebracht.

8 In geval van ontbinding van een overeenkomst moeten de partijen weer in de toestand worden geplaatst waarin zij zich zouden hebben bevonden, indien zij die overeenkomst nooit hadden gesloten. Het beginsel van het herstel in de vorige toestand houdt in, dat elke partij verplicht is terug te geven wat zij van de andere heeft ontvangen. Deze restitutieplicht betreft zowel de ontvangen zaak of geldsom als de vruchten van die zaak of de rente die sedert de betaling op die som is gevallen. Verweerder is derhalve verplicht de Commissie het voorschot van 33 000 BFR terug te betalen, samen met de rente die sedert de betaling op die som is gevallen en die kan worden begroot op de voet van de verschillende sedert 7 januari 1972 in België geldende wettelijke percentages.

De vordering in reconventie

9 Daar de Commissie heeft gesteld dat de door verweerder ingestelde vordering in reconventie, die volgens haar is gebaseerd op een andere overeenkomst dan die waarop het arbitragebeding betrekking heeft, niet-ontvankelijk is, moet worden onderzocht of het Hof bevoegd is daarvan kennis te nemen.

10 Dienaangaande moet worden opgemerkt, dat het Hof weliswaar in het kader van een arbitragebeding het geschil moet beslechten aan de hand van het nationale recht dat de overeenkomst beheerst, doch dat het vraagstuk van zijn bevoegdheid om kennis te nemen van een vordering in reconventie en van de ontvankelijkheid van die vordering uitsluitend met inachtneming van de artikelen 42 EGKS-Verdrag, 181 EEG-Verdrag en 153 EGA-Verdrag en van het Reglement voor de procesvoering wordt beoordeeld.

11 's Hofs bevoegdheid op grond van een arbitragebeding vormt een afwijking van het gemene recht en moet derhalve beperkend worden uitgelegd. Het Hof mag enkel kennis nemen van vorderingen uit een door de Gemeenschap gesloten overeenkomst waarin een arbitragebeding voorkomt, of van vorderingen die rechtstreeks verband houden met de verbintenissen uit deze overeenkomst. Dit is trouwens de wijze, waarop de rechterlijke bevoegdheid wordt bepaald in artikel 6, sub 3, van het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, volgens hetwelk het gerecht waar de zaak aanhangig is, bevoegd is kennis te nemen van een vordering in reconventie, die voortspruit uit de overeenkomst of uit het rechtsfeit waarop de oorspronkelijke vordering is gegrond.

12 In het onderhavige geval zou, volgens het vergelijk waarop verweerder zich beroept, de verplichting tot terugbetaling van het voorschot van 33 000 BFR zijn vervangen door een andere prestatie, te weten de levering van tijdschriften. De vordering in reconventie spruit dus voort uit de verplichting tot terugbetaling van het voorschot, en derhalve is het Hof bevoegd daarvan kennis te nemen.

13 Wat de gegrondheid van de vordering betreft, moet worden vastgesteld, dat de Commissie het bestaan van de door verweerder, eiser in reconventie, aangevoerde overeenkomst betwist en dat deze laatste het bestaan van deze overeenkomst niet heeft bewezen; volgens artikel 1341 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek kan dit laatste enkel schriftelijk geschieden.

14 Mitsdien moet de vordering in reconventie ten gronde worden verworpen en moet verweerder in conventie worden veroordeeld tot betaling van een bedrag van 33 000 BFR, vermeerderd met rente op de voet van de verschillende sedert 7 januari 1972 in België geldende wettelijke percentages.

Kosten

15 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Daar verweerder in conventie in het ongelijk is gesteld dient hij in de kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

rechtdoende:

1) Veroordeelt verweerder in conventie tot betaling aan de Commissie van een bedrag van 33 000 BFR, vermeerderd met rente op de voet van de verschillende, sedert 7 januari 1972 in België geldende wettelijke percentages.

2) Verklaart zich bevoegd om kennis te nemen van de vordering in reconventie.

3) Verwerpt de vordering in reconventie ten gronde.

4) Verwijst verweerder in de kosten van het geding.

Schockweiler Bosco Joliet

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 18 december 1986.

De griffier
P. Heim

De president van de Eerste kamer
F. Schockweiler